

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра історії України та археології

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента
Україна в європейському історичному та культурному контекстах
галузі знань 29 Міжнародні відносини
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
освітньо-професійної програми
«Міжнародний бізнес»

Силабус нормативного освітнього компонента «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» підготовки бакалавра галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес».

Розробник: Денисюк Василь Іванович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та археології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

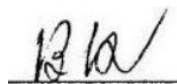

Бояр А. О.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри історії України та археології

протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри:

проф. Баран В. К.

© Денисюк В. І., 2024

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	галузь знань 29 Міжнародні відносини,	Нормативна
		Рік навчання – 2024-2025
Кількість годин / кредитів 90/3	спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини,	Семестр 2
		Лекції 28 год
ІНДЗ: немає	освітньо-професійна програма «Міжнародний бізнес», освітній рівень бакалавр	Семінарські 24 год
		Самостійна робота 32 год.
		Консультації 6 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		англійська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Денисюк Василь Іванович
Науковий ступінь	кандидат історичних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри історії України та археології
Телефон	+30663893490
e-mail	denysyuk.vasyl@vnu.edu.ua
Дні занять	https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi

3. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація курсу. Освітній компонент *«Україна в європейському історичному та культурному контекстах»* належить до нормативних дисциплін, який формує системне уявлення про історію та культуру України у нерозривному зв'язку з європейським історично-культурним простором, вивчає, порівнює та переосмислює перебіг політичних, соціально-економічних та культурних процесів в Україні у європейському контексті, сприяє усвідомленню необхідності утвердження незалежної України та входу її як рівноправного партнера до Європейського Союзу.

Пререквізити: «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Постреквізити: «Міжнародні відносини та світова політика».

4. МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета ОК *«Україна в європейському історичному та культурному контекстах»* є ознайомлення здобувачів освіти з історією України у сукупності суспільних і культурних явищ і подій, у їхньому поступальному розвитку з історичними закономірностями складного процесу становлення та розвитку Української держави як європейської країни від найдавніших часів до наших днів.

Основними завданнями вивчення ОК *«Україна в європейському історичному та культурному контекстах»* є:

- надати
- здобувачам знання про основні напрямки, тенденції та закономірності становлення й розвитку української державності, розкрити їх органічну єдність і водночас специфіку в контексті європейської цивілізації;
- ознайомити студентів із новітніми досягненнями української та європейської історичної науки;
- навчити студентів вільно оперувати історичними та культурологічними категоріями й поняттями та розуміти їх генезу;

- сформувати у студентів уміння самостійно виявляти, вивчати й аналізувати історичні та культурні процеси, події та явища;

- виховувати у студентів почуття патріотизму, пошани до історичного минулого свого народу.

5. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (КОМПЕТЕНТНОСТІ)

Інтегральна компетентність.

- ІК-1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних економічних відносин в цілому та міжнародного бізнесу зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

- ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.

- ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

- ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

•ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

•ЗК 11. Здатність працювати в команді.

•ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові компетентності:

•ФК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

•ФК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

•ФК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

•ФК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

•ФК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

•ФК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

- ФК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

- ФК13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

- ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

- ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

- ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

- ПРН4. Систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

- ПРН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

- ПРН6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та

підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

- ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

- ПРН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

- ПРН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

- ПРН10. Ідентифіковувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

- ПРН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

- ПРН13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

- ПРН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

•ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

•ПРН17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

•ПРН18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

•ПРН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

•ПРН21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

•ПРН22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

•ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

•ПРН25. Презентувати результати дослідження, на базі яких розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

6. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ.	Самост.	Конс.	Форма контр./ Бали
Тема 1. Вступ. Історія та культура України у системі європейської гуманітаристики.	4	2		2		ДС
Тема 2. Старокиївська держава в історії середньовічної Європи.	7	2	2	2	1	ДС, Т, 5 балів
Тема 3. Галицько-Волинська держава – «Королівство Русі» та її культура.	7	2	2	2		ДС, 5 балів
Тема 4. Українські землі у складі Великого князівства Литовського	7	2	2	2	1	ДС, Т, 5 балів
Тема 5. Українські землі Речі Посполитої XVI – першої половини XVII ст.	7	2	2	2	1	ДС, 5 балів
Тема 6. Східноєвропейська криза і Визвольна війна в Україні середини XVII ст.	6	2	2	2		ДС, Т, 5 балів
Експрес опитування						ЕО, 15 балів
Тема 7. Руїна. Українські землі у європейській геополітиці (1658–1678)	4	2		2		ДС
Тема 8. Гетьманщина та інші українські землі в європейській геополітиці та культурі останньої чверті XVII– XVIII ст.	6	2	2	2		ДС, РМГ, 5 балів
Тема 9. Культурне життя українських земель у XVI–XVIII ст.: європейський контекст	7	2	2	2	1	ДС, 5 балів
Тема 10. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.).	4	2		2		ДС
Тема 11. Перша світова війна і Українська революція 1917–1921 рр.	6	2	2	2		ДС, Т, 5 балів

Тема 12. Українські землі міжвоєнний період (1921–1939 рр.).	7	2	2	2	1	ДС, Т, 5 балів
Тема 13. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.).	6	2	2	2		ДС, 5 балів
Тема 14. Україна у післявоєнні роки та в період незалежності.	7	2	2	2		ДС, Т, 5 балів
Тема 15. Європейський вибір та євроатлантична стратегія сучасної України.	7		2	4	1	ДС, 5 балів
Експрес опитування						ЕО, 15 балів
Активність на заняттях						10 балів
	90	28	24	32	6	100

Методи контролю*: ДС – дискусія, Т – тести, РМГ – робота в малих групах, ЕО – експрес опитування.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та навчальної літератури з переліку рекомендованої викладачем літератури відповідно до структури Освітнього компонента. Загалом на самостійну роботу виділено 32 години.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Вступ. Україна в контексті історії та культури Європи.	2
2	Старокиївська держава в історії середньовічної Європи.	2
3	Галицько-Волинська держава – «Королівство Русі» на історичній карті Європи.	2
4	Українські землі у складі Великого князівства Литовського	2

5	Українські землі Речі Посполитої XVI – першої половини XVII ст.)	2
6	Східноєвропейська криза і Визвольна війна в Україні середини XVII ст. (Хмельниччина 1648–1657 рр.)	2
7	Руїна: геополітичні та внутрішні причини	2
8	Гетьманщина та інші українські землі в останній чверті XVII – 80-х рр. XVIII ст.	2
9	Культурне життя українських земель у XVI – XVIII ст.	2
10	Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.)	2
11	Перша світова війна і українські визвольні змагання 1914–1923 рр.	2
12	Україна у міжвоєнний період (1921–1939 рр.)	2
13	Україна у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	2
14	Україна у післявоєнні роки та в період незалежності	2
15	Україна на шляху до Європейського Союзу	4
Разом		32

8. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання відбувається згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (2023 р.) <http://surl.li/iyface>.

Під час вивчення курсу передбачена можливість визнання отриманої здобувачем освіти неформальної освіти як оцінку з окремих тем згідно Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (2024 р.) <http://surl.li/aaikon>.

Політика щодо дедлайнів:

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях (графік яких є попередньо узгодженим з викладачем) він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття.

Політика щодо академічної доброчесності:

Процес вивчення освітнього компонента здійснюється за умов дотримання здобувачами освіти та викладачем Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки (2023 р.) <http://surl.li/ufpvnp>.

Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика оцінювання:

Запропонований курс оцінюється за накопичувальною системою. Максимальний бал який може отримати студент складає 100 балів, з яких 60 балів – за роботу на практичних заняттях (не більше 5 балів за роботу на одному занятті), 30 б. за експрес опитування (Експрес опитування може відбуватись в усній (колоквиум) чи письмовій (з тестовими чи творчими питаннями) формах.) (проводиться на 6 та 12 практичних заняттях по 15 б. за кожне) та 10 б. за активну роботу в аудиторії. Сума отриманих балів може бути зарахована як атестаційний бал за згодою здобувача. В разі незгоди його бали анулюються. У такому випадку атестація здійснюється в усній формі у вигляді заліку.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

**Шкала оцінювання знань студентів з дисципліни,
де формою контролю є залік**

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
----------------	---------------------

90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом. У випадку, коли здобувач отримав менше 60 балів відбувається ліквідації викладачеві. Вона здійснюється через усне опитування:

1. Походження українського народу через призму європейського етногенезу.
2. Антична культура грецьких полісів Північного Причорномор'я.
3. Кочові цивілізації українського Степу: кіммерійці, скіфи, сармати.
4. Київська Русь в історії середньовічної Європи.
5. Запровадження християнства та його вплив на політику та культуру Русі.
6. Європейський вектор у зовнішній політиці та династичні зв'язки Рюриковичів часів Київської Русі.
7. Галицько-Волинська держава – «Королівство Русі» у контексті середньовічної європейської історії та культури.
8. Українські землі у складі Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського та Польського королівства.
9. Утворення Кримського ханату та його експансія на українські землі.
10. Культурно-просвітницька діяльність братств.
11. Козацтво в українській історії та культурі XVI – першої половини XVII ст. Європейські аналоги українського козацтва.
12. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний та його діяльність.
13. Люблінська унія 1569 р.
14. Берестейська унія 1596 р.
15. Розвиток культури в Україні у другій половині XVI – першій половині XVII ст.
16. Східноєвропейська криза і Визвольна війна в Україні середини XVII ст. під проводом Богдана Хмельницького. Історичні передумови і причини Хмельниччини 1648–1657 рр.
17. Переяславсько-Московська угода 1654 р. та її оцінка в історіографії.
18. Міжнародна дипломатія Війська Запорозького доби Хмельниччини. Віленський договір 1656 р.
19. Геополітичні причини Руїни.
20. Гадяцький трактат Війська Запорозького із Річчю Посполитою 1658 р.

21. Військово-політичне протистояння в Україні періоду Руїни (1658– 1678 рр.)
22. Міжнародні договори та поділ українських земель між іноземними державами у 60–80-х рр. XVII ст.
23. Українські землі у європейській геополітиці та культурі останньої чверті XVII – XVIII ст.
24. Гетьман Іван Мазепа і мазепинці.
25. «Балто-Чорноморська вісь»: шведсько-український союз 1708–1709 рр.
26. Пилип Орлик та його конституційний проєкт 1710 р.
27. Запорозька Січ у XVIII ст.
28. Правобережжя і західноукраїнські землі: гайдамацький і опришківський рухи.
29. Культурне життя в Україні у другій половині XVII–XVIII ст. Феномен козацького бароко.
30. Три поділи Речі Посполитої та їхній вплив на українські землі.
31. Наддніпрянська Україна у першій половині XIX ст.
32. Західноукраїнські землі у першій половині XIX ст. «Руська трійця».
33. «Весна народів» 1848–1849 рр. і українське національне відродження.
34. Кирило-Мефодіївське товариство.
35. Суспільно-політичне життя та національні рухи в Наддніпрянщині у другій половині XIX ст.
36. Реформи 60–70-х рр. XIX ст. та їхній вплив на розвиток Наддніпрянської України.
37. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.
38. Класики української літератури, живопису, музики і театру другої половини XIX – початку XX ст.
39. Україна у Першій світовій війні.
40. Українські січові стрільці та їх культурно-просвітницька праця.
41. Українська революція 1917–1921 рр. УНР часів Української Центральної Ради.
42. Українська Держава у період гетьманату Павла Скоропадського 1918 р.
43. УНР часів Директорії, її внутрішня та зовнішня політика.
44. ЗУНР. Польсько-українська війна 1918–1919 рр.
45. Боротьба за соборність: Злука УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р. та її історичне значення.
46. Українізація в радянській Україні у 20–30-х рр. XX ст.
47. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: причини та наслідки.
48. Економічна та національно-культурна політика Другої Речі Посполитої стосовно західноукраїнських земель.
49. Товариства «Просвіта», «Рідна школа» та їх роль в духовному і культурному житті краю.
50. Карпатська Україна в європейській геополітиці.
51. Радянізація в західноукраїнських областях у 1939–1941 рр.

52. Початок німецько-радянської війни 1941–1945 рр. Нацистський окупаційний режим в Україні (1941–1944 рр.).
53. Культурне життя в умовах нацистської окупації.
54. Рух Опору в Україні під час Другої світової війни. Українська Повстанська Армія та її боротьба.
55. Повторна радянізація західноукраїнських областей.
56. Відбудова народного господарства в УРСР у другій половині 40-х – на початку 50-х рр. XX ст.
57. Суть і зміст процесу «десталінізації» в УРСР у період хрущовської «відлиги».
58. Радянський тоталітаризм і національна культура в УРСР другої половини 1960-х – 1985 рр.
59. Дисидентський рух.
60. Горбачовська «перебудова» в Україні.
61. Утворення Народного руху України та інших політичних партій.
62. Історичні передумови проголошення незалежності України. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р.
63. Економічний розвиток та культурне життя в незалежній Україні.
64. Будапештський меморандум 1994 р. про гарантії безпеки для України.
65. Незалежна Україна на міжнародній арені. Шлях до ЄС.
66. Європейський вибір і євроатлантична стратегія сучасної України.
67. Проблема вступу України до Європейського Союзу і Північноатлантичного альянсу (НАТО). Євромайдан – Революція гідності 2013–2014 рр.
68. Анексія Криму Російською Федерацією та її наслідки для загальноєвропейської системи безпеки.
69. Російсько-українська війна і європейська дипломатія.
70. Україна-Європа: основні тенденції політичного, економічного та культурного співробітництва у першій чверті XXI ст.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

ЛІТЕРАТУРА

1. Абдулаєва Г. Історія Криму. Коротка оповідь великого шляху. К.: Віхола, 2024. 224 с.
2. Бовуа Д. Трикутник Правобережжя: царат, шляхта і народ. 1793–1914 рр. К.: Кліо, 2023. 872 с.
3. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX–XX століття. Київ: Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.
4. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ: Портал, 2021. 432 с.
5. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / пер. з англ. Р. Ключка. Харків: Книжковий клуб «КСД», 2016. 496 с. URL: <https://croatia.mfa.gov.ua/storage/app/sites/21/Documents/serhii-plokhyy-the-gates-of-europe.pdf> (дата звернення: 28.08.2024 р.).
6. Плохій С. Лінія зіткнення. Нариси про минуле та сучасне України / Переклад В. Старка. Київ: Кліо, 2024. 288 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0018369> (дата звернення: 28.08.2024 р.).
7. Смолій В., Степанков В., Горобець В., Чухліб Т. Дипломатія на «межі світу»: міжнародні відносини та зовнішня політика Української держави (XVII ст. – 1750-ті рр.). Київ: Вид-во «АМЕННОТЕР», 2016. [е-видання]. URL: <https://www.academia.edu/23729857/> (дата звернення: 28.08.2024 р.).
8. Український Гетьманат: нариси історії національного державотворення XVII-XVIII ст. У 2 кн. Кн. 1 / Ред. кол.: В. Смолій (відп. ред.), О. Бачинська, В. Горобець, О. Гуржій, В. Матях, Ю. Мицик, В. Степанков, Я. Федорук, Т. Чухліб. К.: Інститут історії України, 2018. 610 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0013665> (дата звернення: 28.08.2024 р.).
9. Терещенко Ю. Україна та Європа: нарис історії від найдавніших часів до початку XIX ст. Київ: Темпора, 2024. 892 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0018418> (дата звернення: 28.08.2024 р.).

10. Palii O. A history of Ukraine. A short course. Kyiv: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2021. 464 p.
11. Plokhy S. The Gates of Europe: A History of Ukraine. New York: Basic Books, A Member of the Perseus Books Group, 2015. 432 p.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

12. <https://www.encyclopediaofukraine.com> – Internet Encyclopedia of Ukraine, hosted by the Canadian Institute of Ukrainian Studies.
13. <http://resource.history.org.ua/> – сайт Інституту історії України НАН України.
14. <http://archeos.org.ua/> – сайт Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України.
15. <http://litopys.org.ua/>, <http://izbornyk.org.ua/> – електронна бібліотека текстів, публікацій джерел та досліджень з історії України та історії української культури IX–XVIII ст.
16. <http://historians.in.ua/> – Історичний веб-портал Historians.in.ua.